

dat gezag zich op? Dit wensch ik in de laatste plaats te bespreken.

Het legt zich natuurlijk op aan hem die, hij zij Jood of Christen, waarlijk gelooft dat de Schrift is van God. Het bindt hem, — en hierin onderscheidt het zich van dat der menschelijke rede — ook dan, wanneer zijne inzichten zich er tegen verzetten.

Het bindt echter, hierin staat het met dat der rede gelijk, dengene niet die het niet vrijwillig erkent. Geheel van zedelijken aard zijnde, kan het nimmer, op de wijze eener menschelijke wet, een volk worden opgelegd, en de geloovige heeft geen ander middel om het te doen aannemen, dan het toonen van de kracht zijns geloofs door zijne werken; door zijn belijden waar het pas geeft en zijn lijden waar het noodig is. Alle andere middelen brengen slechts schijnvruchten voort. Juist omdat de Christen gelooft „staat hij in de vrijheid”; overziet hij beter dan anderen den samenhang der dingen; is hij onversaagd en wordt door nuttigheidsredenen evenmin als door hoop op goeden uitslag her- en derwaarts bewogen. Uit ervaring weet hij dat elke ware hervorming met hervorming niet van anderen maar van zich zelven aanvangt. Maar juist wegens den geheel zedelijken aard van dat goddelijk gezag laat het Woord Gods zich niet van overheidswege opleggen, zonder gevaar voor verkrachting der waarheid.

De ongelooovige die het eerlijk meent moet wel trachten zich aan den voor hem onduldbaren band te ontworstelen, al komt hij tengevolge van die ontworsteling lager te staan dan de geloovige. Voor de wet moeten de geloovige en de ongelooovige gelijk staan. Sints de Vorsten niet meer geroepen worden te Jerusalem te aanbidden, (45) maar integendeel de geloovigen naar alle einden der aarde uitgezonden worden om het Godsrijk te verkondigen, is de theocratie als uitwendige vorm van staatsbestuur met dat Godsdoel onbestaanbaar. Geen staatsbestuur dan ook, gebouwd op eene